

**Agencia Națională pentru
Reglementare în Comunicații Electronice și
Tehnologia Informației a Republicii Moldova**

**Analiza
privind identificarea pieței accesului cu ridicata la
infrastructura de rețea la un punct fix
(consultare publică)**

De la:	13/02/2010
Până la:	01/03/2010
Data:	13/02/2010

Cuprins:

1. Întroducere.....	3
1.1. Testul Monopolistului Ipotetic.....	4
1.2. Testul celor trei criterii.....	4
1.3. Procesul de consultare.....	5
2. Definierea pieței.....	6
3. Piața produsului.....	8
3.1. Produsul focal.....	8
3.2. Lista substituenților produsului focal.....	8
3.3. Substituibilitatea ofertei cu ridicata.....	9
3.4. Substituibilitatea cererii cu ridicata.....	10
3.5. Substituibilitatea cererii cu amănuntul.....	11
3.6. Sumarul definiției pieței produsului.....	12
4. Piața geografică.....	12
5. Testul celor trei criterii.....	13
5.1. Barierele de intrare și ieșire.....	14
5.2. Tendințe spre concurență efectivă.....	14
5.3. Suficiența aplicării legislației concurenței.....	15
5.4. Concluzie.....	15
6. Definiția propusă a pieței relevante.....	16

1. Introducere

În conformitate cu prevederile art. 51 din Legea comunicațiilor electronice nr.241-XVI din 15.11.2007, în continuare Legea nr.241/2007, Agenția Națională pentru Reglementare în Comunicații Electronice și Tehnologia Informației (Agenția), identifică piețele relevante și efectuează analize de piață pe aceste piețe în scopul determinării faptului dacă piața relevantă este suficient de competitivă și al impunerii, menținerii, modificării ori retragerii obligațiilor speciale preventive. Agenția definește metodologia și criteriile de identificare a piețelor relevante și identifică aceste piețe, luând în considerare condițiile naționale specifice. De asemenea, ANRCETI publică lista piețelor relevante.

Procesul de identificare a piețelor relevante a fost stabilit în Regulamentul privind identificarea și analiza piețelor relevante din domeniul comunicațiilor electronice și desemnarea furnizorilor de rețele și/sau servicii de comunicații electronice cu putere semnificativă pe aceste piețe, aprobat prin Hotărârea Consiliului de Administrație al Agenția nr. 55 din 29 decembrie 2008(Regulament). Conform art. 5 al Regulamentului pentru a desfășura procesul de identificare a piețelor, Agenția va ține cont de cele mai bune practici europene.

Regulamentul descrie un proces din două etape. În primul rând, trebuie să fie stabilite limitele pieței, din punct de vedere a produsului și din punct de vedere geografic, utilizând Testul Monopolistului Ipotetic (TMI)¹. În al doilea rând, trebuie să fie confirmată susceptibilitatea pieței la reglementarea preventivă prin aplicarea testului celor trei criterii (pct. 20 și 44 a Regulamentului)².

După identificarea piețelor relevante, Agenția va efectua analiza completă a acestor piețe, astfel încât să ia decizii cu privire la desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele relevante (așa cum este descris în articolul 52 din Legea nr.241/2007) și să impună obligații corespunzătoare (conform articolului 54 din Legea nr.241/2007). Agenția va face publică analiza și va prezenta Autorității pentru Protecția Concurenței decizia privind desemnarea furnizorilor cu putere semnificativă pe piețele relevante.

1.1 Testul Monopolistului Ipotetic

Testul Monopolistului Ipotetic începe prin identificarea unui produs focal, adică produsul cel mai îngust definit care în mod evident se află pe piața analizată. Această piață poate include și alte produse candidat în dependență de substituibilitatea dintre produsul candidat și produsul focal. Vor fi analizate 3 forme ale substituibilității produselor:

- i. Substituibilitatea ofertei
- ii. Substituibilitatea cererii curicurate
- iii. Substituibilitatea cererii cu amănuntul.

La efectuarea TMI este analizat un monopolist ipotetic și se verifică dacă o majorare mică dar semnificativă (creștere cu 5-10%), non-tranzitorie (cel puțin cu durata de 1 an) a prețului produsului focal ("SSNIP") ar putea fi profitabilă.

Aceasta presupune că fiecare substituent candidat este testat prin TMI dacă produce suficientă presiune competitivă asupra produsului focal. În cazul când SSNIP este profitabil, aceasta va fi o dovadă că

produsul candidat nu este capabil să substituie produsul focal pentru a fi inclus în limitele pieței produsului.

Dacă creșterea prețului produsului focal nu este profitabilă, definiția serviciului trebuie extinsă pentru a include serviciile care pot substitui produsul focal.

1.2 Testul celor trei criterii

Acest test se referă la cele trei criterii care se aplică înainte de a supune piața unei reglementări preventive. Aceste criterii conform Regulamentului sunt

- i. Prezența unor bariere înalte la intrare pe piață
- ii. Dinamica pieței
- iii. Insuficiența aplicării prevederilor legislației concurenței.

Comisia Europeană sintetizează și explică aceste criterii, după cum urmează¹:

Primul criteriu este prezența unor bariere înalte la intrarea pe piață. Dat fiind caracterul dinamic al piețelor de comunicații electronice trebuie, de asemenea, să se ia în considerație și posibilitățile pieței de a tinde spre un rezultat competitiv, în pofida barierelor înalte la intrare.

Prin urmare, cel de-al doilea criteriu constă în faptul că o piață are și așa caracteristici de a nu tinde în timp spre o concurență efectivă. Acest criteriu este unul dinamic și ia în considerație un număr de aspecte structurale și de comportament care la examinarea tuturor factorilor, indică dacă piața are sau nu caracteristici de natură să justifice impunerea obligațiilor de reglementare.

Al treilea criteriu prevede insuficiența legii concurenței de a preveni de sine stătător eșecul pieței (fără reglementarea preventivă), luând în considerație caracteristicile specifice ale sectorului comunicațiilor electronice.

Agencia va aplica Testul Monopolistului Ipotetic și testul celor trei criterii la o serie de piețe de produse și servicii care ar putea fi relevante reglementării *ex-ante*.

Acest document prezintă concluziile Agenției în ceea ce privește identificarea pieței de furnizare a accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix.

Piața menționată este de fapt una din piețele recomandate de Comisia Europeană prin Recomandarea din 2007/5406 (Piața 4). Astfel, Agenția va testa dacă această piață este relevantă reglementării preventive în circumstanțele naționale.

Agencia va desfășura procesul în două etape (conform prevederilor Regulamentului) și anume: va identifica piața relevantă a produsului și piața relevantă geografică, va testa susceptibilitatea pieței la reglementarea preventivă.

Acest test va fi desfășurat pentru toate piețele din lista piețelor relevante recomandate de Comisia Europeană, și de asemenea, pentru care există suspiciuni că pot fi susceptibile reglementării *ex-ante*.

¹ EC (2007) 5406, Commission recommendation on relevant product and service markets within the electronic communications sector susceptible to ex ante regulation in accordance with Directive 2002/21/EC of the European Parliament and of the Council on a common regulatory framework for electronic communications networks and services, page 8.

1.3 Procesul de consultare

Agenția salută orice recomandări pe marginea identificării pieței propuse în acest document. Totuși analiza răspunsurilor ar fi mai ușoară dacă recomandările ar face trimitere la întrebările numerotate din acest document. Perioada pentru depunerea recomandărilor durează de la 13.02.2010 până la 01.03.2010. Comentariile trebuie să fie adresate în formă scrisă la:

Bd. Ștefan cel Mare, 134, MD-2012,
CHIȘINĂU, REPUBLICA MOLDOVA

și/sau la: e-mail: office@anrceti.md

2. Definirea pieței

Piață analizată în acest document este furnizarea accesului cu ridicata la infrastructura de rețea (inclusiv acces partajat sau acces total) la un punct fix.²

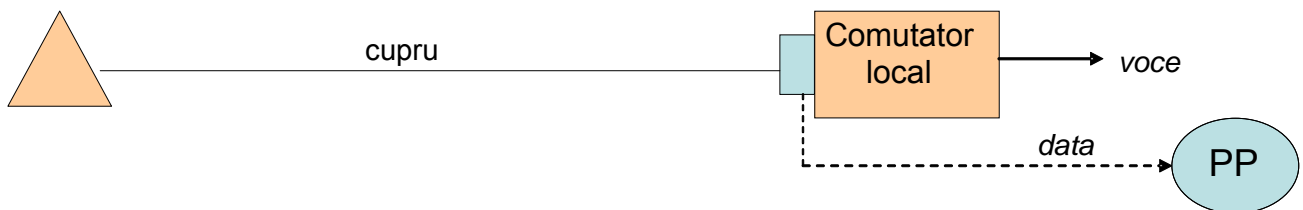
În conformitate cu practicile Uniunii Europene, această piață include accesul la elemente fizice de rețea situate între punctul terminal al rețelei la sediul clientului și portul abonatului din comutatorul local. Elementele exacte de rețea utilizate pot varia în funcție de amplasare, în special în funcție de amplasarea repartitorului telefonic principal (MDF), precum și de măsura în care fibra optică este situată în rețeaua locală de acces. Opțiunile principale sunt prezentate în **Figura 1**.

Figura 1: Accesul la bucla locală

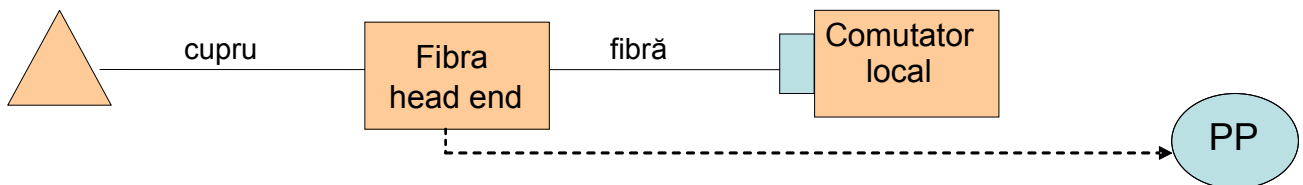
Acces total la bucla locală: tot volumul de trafic este direcționat spre repartitorul principal și transmis spre punctul de prezență (PP) al furnizorului de serviciu

Acces partajat la bucla locală: traficul de date este direcționat spre repartitorul principal, dar traficul de voce continuă să fie controlat de furnizorul de acces

Acces la subbucla locală: trafic direcționat spre fibra *head end* și transmis spre punctul de prezență al furnizorului de serviciu

² Aceasta este Piața 4 în Recomandarea Comisiei Europene ,2007/879/EC

- **Acces total la bucla locală.** În acest scenariu accesul este furnizat la întreaga buclă locală, astfel încât furnizorul alternativ poate să utilizeze întreg spectrul buclei locale destinat atât pentru acces la date în bandă largă, cât și pentru servicii de telefonie POTS.
- **Acces partajat (utilizarea comună a liniei) la bucla locală.** În care unui furnizor alternativ îi este oferit acces la bucla locală pentru furnizarea cu amănuntul a serviciilor de transport date în bandă largă, dar proprietarul buclei continuă să ofere servicii de telefonie prin aceeași buclă, folosind o altă parte a spectrului de frecvențe.
- **Acces la subbucla locală. În această situație,** liniile de acces de cupru au fost înlocuite cu fibră optică între MDF și un anumit punct de concentrare a fibrei optice. Furnizorul alternativ poate avea acces la rețeaua de cupru între punctul de concentrare (repartitor stradal) și client, însă va trebui să-și asigure suplimentar capacități de transmisie până la punctul de concentrare. Accesul la subbucla locală poate fi atât total, cât și partajat.

Suplimentar accesului la bucla locală, această piață de asemenea include serviciile de colocare. Serviciul de colocare înseamnă furnizarea spațiului fizic și a facilităților tehnice necesare pentru acomodarea și conectarea rezonabilă a echipamentului relevant a unui beneficiar în scopul utilizării serviciului de acces la bucla locală.

În cazul colocării echipamentului de acces a solicitantului este amplasat în localul comutatorului sau în cabinetul furnizorului de infrastructură. Colocarea este o condiție pentru utilizarea serviciului de acces la bucla locală.

Există următoarele tipuri de colocare:

- Colocarea fizică - colocarea în localuri separate pentru colocare, în cabinete de stradă și în localul repartitorului principal
- Colocarea la distanță - colocarea în localuri sau cabinete de stradă care au fost instalate sau închiriate pe o proprietate publică sau privată de către furnizorul care beneficiază de serviciul de colocare
- Colocarea virtuală înseamnă colocarea în localul furnizorului serviciului de colocare: în acest caz furnizorul beneficiar al serviciului de colocare nu accesează bucla locală, dar echipamentul este amplasat, instalat, deservit și pus în funcțiune de către furnizorul ce oferă colocare.

Orișicare dintre aceste forme de colocare este aplicabilă oricărei forme de acces la bucla locală.

Întrebare pentru consultare 1: Sunteți de acord cu această definiție a pieței? Rugăm să aduceți orice date sau alte dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

Piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea (inclusiv acces total sau acces partajat la bucla și subbucla locală) la un punct fix urmează să fie definită în primul rând din punct de vedere a produsului, utilizând Testul Monopolistului Ipotetic (TMI), și apoi din punct de vedere geografic.

3. Piața produsului

3.1 Produsul focal

Produsul focal este produsul cel mai îngust definit care se află în mod evident pe piața definită. În cazul accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix produsul focal este accesul la o singură buclă locală din cupru, deoarece aproape toți clienții rețelei fixe de telefonie din Republica Moldova sunt conectați prin bucle din cupru, excepție făcând unele cazuri de acces la rețele fixe fără fir și cabluri co-axiale.

3.2 Lista substituenților produsului focal

Produsele candidat substituenți pentru accesul cu ridicata la bucla locală sunt după cum urmează:

- Accesul cu ridicata la infrastructura de cablu coaxial;
- Accesul cu ridicata la infrastructura fixă fără fir;
- Accesul cu ridicata în bandă largă (acces bitstream);
- Auto-furnizare de acces la infrastructura de rețea (relevant doar pentru substituibilitatea cererii cu ridicata).

Capitolele de mai jos analizează măsura în care fiecare dintre aceste produse substituențe posibile pot constrânge activitățile unui monopolist ipotetic care furnizează bucle locale din cupru.

3.3 Substituibilitatea ofertei cu ridicata

Substituibilitatea ofertei cu ridicata are loc în cazul în care furnizorul alternativ este atras pe piață ca răspuns la SSNIP-ul monopolistului ipotetic. Se poate presupune că acest lucru se va întâmpla doar în cazul în care furnizorul a fost în stare să transfere resursele sale pentru furnizarea produsului focal într-o perioadă de cel mult un an, fără investiții semnificative. Întrebarea este dacă aceasta va avea loc într-o asemenea măsură încât SSNIP să devină neprofitabil.

În prezent, practic, toate buclele locale din Republica Moldova sunt furnizate prin cabluri de cupru. Există doar câteva modalități de acces prin cablu și acces la rețeaua de telefonie fixă fără fir, care acoperă mai puțin de 6,6% din baza de abonați. În consecință, ar fi necesare investiții noi semnificative pentru un furnizor ce ar hotărî să deruleze aceste tehnologii în scopul substituirii cablurilor de cupru. Această investiție ar putea dura mai mult de 1 an și ar fi disproporționată în raport cu costurile suplimentare create de un SSNIP. O astfel de substituție este prin urmare puțin probabilă și nu va fi suficientă pentru a face SSNIP-ul monopolistului ipotetic neprofitabil.

Din punct de vedere tehnic, diferența dintre accesul cu ridicata la buclele locale și accesul cu ridicata în bandă largă depinde de locul amplasării în rețea a interfeței de acces în bandă largă și ce elemente de rețea instalează și pune în funcțiune cumpărătorul cu ridicata. Când procură accesul cu ridicata la bucla locală, furnizorul cu ridicata primește doar accesul la perechea de fire metalice din cupru dintre stația telefonică locală și utilizatorul final. Aceasta înseamnă că el trebuie de sine stătător să instaleze și să pună în funcțiune elemente importante de rețea în apropiere de stațiile telefonice locale, inclusiv

DSLAM (Multiplexorul Digital de Acces la Linia de Abonat) pentru a produce servicii în bandă largă oferite pe piața cu amănuntul. DSLAM este un echipament care unește câteva linii digitale de abonat și face posibilă ca un număr mare de fluxuri de date să utilizeze în comun canalele de transport ale rețelei.

Accesul cu ridicata în bandă largă nu este disponibil în prezent în Republica Moldova, însă în orice caz, trebuie remarcat faptul că accesul cu ridicata în bandă largă nu reprezintă un produs substituent din punct de vedere al ofertei cu ridicata. Acest lucru are loc din cauză că serviciile de tip bitstream se bazează pe aceiași principii de acces la infrastructura de bază și astfel, în mod necesar sunt furnizate de aceeași întreprindere care furnizează și accesul cu ridicata la infrastructură. Un monopolist ipotetic care oferă acces cu ridicata la infrastructură prin urmare ar fi de asemenea monopolistul ipotetic care furnizează acces de tip bitstream.

Concluzie: Nu va avea loc substituibilitatea ofertei cu ridicata ca răspuns la SSNIP – ul monopolistului ipotetic ce furnizează acces la buclele locale din cupru.

Întrebare pentru consultare 2: Sunteți de acord cu această analiză? Rugăm să aduceți orice date sau dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

3.4 Substituibilitatea cererii cu ridicata

Substituibilitatea cererii cu ridicata are loc când cumpărătorul cu ridicata a accesului la infrastructură este determinat să folosească produse alternative ca răspuns la SSNIP-ul de monopolistul ipotetic. Întrebarea este dacă aceasta va avea loc într-o asemenea măsură încât SSNIP să devină neprofitabil.

Există un număr foarte limitat de produse alternative disponibile în Republica Moldova. După cum a fost descris anterior, oferta de acces la infrastructura de cablu și acces la rețeaua fixă fără fir este foarte limitată, și nici nu oferă în prezent servicii cu ridicata. Prin urmare, substituibilitatea cererii cu ridicata va fi nesemnificativă sau inexistentă ca răspuns la SSNIP. În mod similar, nu există acces cu ridicata în bandă largă (de tip bitstream), astfel încât singura alternativă disponibilă pentru accesul cu ridicata la infrastructură de rețea la un punct fix este de a-și auto-furniza accesul. Aceasta este o opțiune ce necesită timp și investiții mari și nu este un răspuns credibil la un SSNIP.

Trebuie menționat faptul că, chiar dacă accesul cu ridicata în bandă largă ar fi disponibil în Republica Moldova așa, cum este în majoritatea statelor membre ale UE, există probabilitatea unor diferențe semnificative de preț și funcționalitate al accesului la buclele locale. În special, accesul la bucla locală oferă furnizorului alternativ un control îmbunătățit al serviciilor cu amănuntul pentru furnizarea serviciilor voce și date la viteze multiple și configurații în amonte și în aval. În mod opus, serviciile de tip bitstream sunt doar pentru aplicații de date și au lățimi de bandă stabilite pentru canalele în amonte și în aval. Pentru a accesa funcționalitatea superioară a buclei locale și a-și micșora costurile achiziționării buclelor locale, furnizorul alternativ trebuie să-și asigure capacități de transport de la MDF la punctul său de prezență. Aceasta necesită investiții substanțiale care nu sunt fezabile ca răspuns la un SSNIP. O astfel de substituibilitate este prin urmare puțin probabilă să se producă și nu va fi suficientă pentru a face neprofitabil SSNIP al monopolistului ipotetic .

Concluzie: Substituibilitatea cererii va fi nesemnificativă sau inexistentă ca răspuns la SSNIP al monopolistului ipotetic care oferă acces la buclele locale din cupru.

Întrebare pentru consultare 3: Sunteți de acord cu această analiză ? Rugăm să aduceți orice date sau alte dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

3.5 Substituibilitatea cererii cu amănuntul

Substituibilitatea cererii cu amănuntul apare în cazul în care clienții cu amănuntul care achiziționează serviciile în aval și care depind de accesul cu ridicata la infrastructură sunt determinați să utilizeze produse alternative ca răspuns la SSNIP-ul monopolistului ipotetic.

Întrebarea este dacă aceasta va avea loc într-o asemenea măsură încât SSNIP să devină neprofitabil. Atât serviciile cu amănuntul în bandă largă cât și îngustă se bazează de accesul cu ridicata la infrastructura fizică la un punct fix. Serviciile dial-up pot include atât servicii voce cât și acces dial-up la internet, însă, experiența Uniunii Europene, sugerează faptul că marea majoritate a buclilor locale sunt utilizate pentru acces în bandă largă. În majoritatea cazurilor, serviciile voce sunt un serviciu adjunct, acesta nefiind motivul principal pentru care utilizatorul final selectează furnizorul de servicii.

Ca răspuns la un SSNIP al unui furnizor monopolist ipotetic de acces cu ridicata la infrastructură clienții cu amănuntul în bandă largă ar putea trece la un furnizor alternativ de acces (cum ar fi prin cablu sau fix fără fir) sau ar putea trece la accesul prin dial-up. După cum a fost menționat anterior, disponibilitatea unor infrastructuri alternative în Republica Moldova cum ar fi prin cablu sau acces fără fir este foarte limitată. Prin urmare acest lucru nu este în practică o opțiune pentru majoritatea clienților cu amănuntul. Desigur, orice trecere de la serviciile xDSL prin fire de cupru la infrastructură alternativă ar fi insuficientă pentru a face un SSNIP neprofitabil.

Unii utilizatori pot alege să revină la acces prin dial-up la banda îngustă folosind modemuri conectate la liniile lor acces de cupru. Cu toate acestea dovezile țărilor Europene sugerează că această tendință va fi minimă. Clienții, în general, migrează, doar într-o singură direcție, de la dial-up la bandă largă și foarte rar revin la serviciu dial-up, o dată ce au beneficiat de acces la internet de mare viteză mereu activ. Prin urmare, utilizatorii percep două piețe distincte pentru dial-up și pentru acces în bandă largă³. Astfel că, iarăși e puțin probabil ca un SSNIP să ducă la o substituție semnificativă și desigur nu în măsură necesară ca acesta să devină neprofitabil.. (De asemenea trebuie remarcat faptul că orice migrație cu amănuntul care apare este de la un produs la altul, ambele furnizate de monopolistul ipotetic, astfel impactul asupra profitului va fi minimal).

Un potențial produs substituent cu amănuntul îl constituie accesul în bandă largă prin rețeaua mobilă. Cu toate acestea, Agenția este de părere că accesul în bandă largă prin rețeaua mobilă nu este o alternativă realistă (în cazul unui SSNIP) pentru majoritatea utilizatorilor la momentul actual din cauza diferențelor de funcționalitate.

Concluzie: Un SSNIP al monopolistului ipotetic care oferă acces cu ridicata la infrastructură, nu ar avea practic nici un impact la nivelul cu amănuntul din cauza că majoritatea clienților cu amănuntul nu au serviciul substituent analizat mai sus funcțional. Desigur aceasta nu ar afecta comportamentul consumatorului, într-o așa măsură încât SSNIP să devină neprofitabil.

³ Vezi de exemplu, studiile clienților efectuate de ComReg în Irlanda, 28TNS MRBI Broadband & Data Communications Survey, May 2003; MRBI Broadband Internet Survey – Residential, August 2002

Întrebare pentru consultare 4: Sunteți de acord cu această analiză? Rugăm să aduceți orice date sau dovezi pentru susținerea poziției Dvs. În special, Agenția ar dori să primească orice informație de sondaj privitor la percepția de către consumator a diferențelor între serviciile de acces prin dial-up și bandă largă și între serviciile de acces în bandă largă prin rețea fixă și mobilă.

3.6 Sumarul definiției pieței produsului

Testul monopolistului ipotetic indică faptul că în prezent nu există nici un produs substituent efectiv pentru serviciile de acces cu ridicata la bucele fizice din cupru: un furnizor monopolist ipotetic al acestui serviciu ar putea stabili în mod profitabil o majorare mică dar semnificativă a prețurilor. Prin urmare, aceasta identifică accesul cu ridicata la bucele fizice din cupru (inclusiv acces total la bucele locale, accesul partajat la bucele locale; acces la subbucla locală; serviciul de colocare fizică, distantă și virtuală) ca fiind o piață definită în mod corespunzător.

Agenția consideră că la analizele viitoare, definiția acestei piețe ar putea fi extinsă pentru a include infrastructura de rețea alternativă, cum ar fi rețelele prin fibră, de cablu și rețelele fixe cu acces fără fir. Cu toate acestea, acest lucru va fi necesar dacă și când aceste rețele vor fi suficient de disponibile, încât să ofere un serviciu substituent pentru un număr semnificativ de clienți.

4. Piața geografică

Pentru ca o piață să existe și să existe tranzacții, este necesar ca obiectivele consumatorului, precum și serviciile care satisfac aceste obiective să fie disponibile în loc comun. În consecință piețele trebuie să fie definite din punct de vedere geografic, și din punct de vedere al produselor.

Dimensiunea unei piețe relevante geografice cuprinde toate zonele unde furnizorii oferă servicii în condiții similare. Conform Recomandării Comisiei Europene, dimensiunea geografică a unei piețe relevante este cel mai des determinată în funcție de acoperirea rețelei și existența unui cadru juridic și de reglementare identic într-o anumită zonă geografică.

Conform Regulamentului, piața relevantă geografică include zonele unde sunt amplasați furnizorii de produse interschimbabile din punct de vedere a cererii și ofertei (pct. 38 și 40)

Agencia consideră că domeniul pieței relevante a accesului pieței cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix în dimensiune geografică este națională adică, piața geografică relevantă este întreg teritoriul al Republicii Moldova.

Evidența specifică în sprijinul unei definiții a pieței naționale este că, toate autorizațiile/licențele sunt naționale

- Există prețuri medii la nivel național atât cu ridicata, cât și pentru serviciile cu amănuntul;
- Cadrul de reglementare aplicabil serviciilor în cauză: cadrul legal și de reglementare în domeniul comunicațiilor electronice este identic pe întreg teritoriul Republicii Moldova.

Există o posibilitate în viitor că tehnologiile alternative de acces vor oferi diferite niveluri de concurență în diferite părți ale țării. De exemplu, rețelele de cablu și de acces fix fără fir pot duce la nivel înalt de concurență în zonele urbane, cum ar fi or. Chișinău. Cu toate acestea, atâta timp, cât rămâne cerința pentru prețuri medii geografice pentru toată țara, acest lucru puțin probabil ar duce la condiții semnificativ diferite de ofertă între zonele țării.

Concluzie: Agencia crede că există o singură piață națională pentru acces cu ridicata la infrastructura fizică la un punct fix. Agencia remarcă faptul că această concluzie este conformă deciziilor tuturor statelor membre ale UE.

Întrebare pentru consultare 5: Sunteți de acord cu această analiză? Rugăm să aduceți orice date sau dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

5. Testul celor trei criterii

Comisia Europeană a adoptat un set din trei criterii pentru a fi aplicate la piețele în cauză pentru determinarea relevanței, înainte de efectuarea unei analize complete a pieței. Aceleași criterii au fost stabilite și în Regulament⁴ Prin prezența concomitentă a celor trei criterii se va considera că o piață are caracteristicile ce justifică reglementarea *ex-ante*.

Cele trei criterii sunt:

1. Dacă piața de comunicații electronice în cauză este caracterizată prin existența unor bariere înalte la intrare;
2. Dacă piața de comunicații electronice în cauză ar tinde pe termen scurt sau mediu, spre o concurență suficientă pentru a proteja interesele consumatorilor, chiar și fără intervenții de reglementare;
3. Dacă măsurile *ex-post*, în absența unor măsuri *ex-ante* impuse pe această piață, ar fi suficiente pentru a remedia îngrijorările legate de existența unei poziții dominante pe piață.

Și contrariu, în cazul în care barierele la intrare nu sunt de durată, sau în cazul în care există dovezi recente de concurență sporită și o concurență care tinde spre creștere continuă pe termen scurt și mediu, sau în cazul în care există anumite motive să se creadă că intervenția *ex-post* de către regulator ar putea fi eficientă, atunci este rezonabil ca regulatorul să se abțină de la impunerea măsurilor preventive în sarcina furnizorului cu putere semnificativă.

În cazul în care toate criteriile sunt îndeplinite, atunci ar fi justificată o analiză deplină de piață pentru a determina ce furnizor are putere semnificativă pe piață și a stabili remediile *preventive* aplicate acestor furnizori.

Capitolul de mai jos aplică fiecare dintre aceste criterii la piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix.

5.1 Barierele de intrare și ieșire

Bariere pot fi de două tipuri:

- structurale: bazate pe economii de scară și gamă, costuri irecuperabile și constrângeri tehnice
- juridice: bazate pe politicile cum ar fi acordarea licențelor, drepturi de trecere și alocarea spectrului de frecvențe.

Este evidentă prezența barierelor înalte la intrarea pe piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix. Concurenții nu au reprodus în măsură semnificativă rețeaua de acces a Moldtelecom-ului. Mai mult decât atât, Comisia Europeană sugerează că ⁵:

⁴ Regulament cu privire la identificarea și analiza piețelor relevante, Nr. 55 din 29 decembrie 2008, pagina 8

⁵ EC (2007) 5406, pagina 31.

Accesul local sau bucla locală este elementul cel mai greu de duplicat al unei conexiuni ce conectează locația utilizatorului. Obstacolele majore sunt legate de costul înalt, timpul îndelungat necesar și barierele legale pentru replicarea rețelei de acces local a furnizorului istoric. Barierele de intrare pe piața de acces la bucla locală sunt într-adevăr înalte și non-tranzitorii.

Astfel, Agenția concluzionează că acest criteriu este îndeplinit.

5.2 Tendințe spre concurență efectivă

Necătfînd la existența unor bariere înalte pentru intrare, pe unele piețe rămâne posibilitatea creării unei concurențe efective. Deși, acesta nu pare să fie cazul accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix. Spre exemplu Comisia Europeană deduce⁶:

Ca urmare a barierelor la intrare, tendință spre concurență efectivă nu există. În timp ce în anumite părți ale Comunității au devenit mai larg dezvoltate și prezente sistemele modernizate de cablu (cablu TV), în general asemenea sisteme au o acoperire limitată. Mai mult decât atât, accesul la rețelele de cablu la această etapă nu pare să fie tehnologic posibilă sau economic viabilă, astfel că prin rețelele de cablu nu poate fi oferit un serviciu echivalent cu accesul la bucla locală. Alte tehnologii de acces, inclusiv bucle locale fără fir, sisteme digitale de difuzare și sisteme de acces prin linii electrice încep să devină disponibile, însă doar la o scară care impune o constrângere minimă sau inexistentă asupra buclei locale.

Această analiză descrie exact situația din Moldova. Rețelele de cablu TV și buclele locale fără fir încep să devină disponibile dar amploarea acestora este foarte limitată și nu oferă servicii de acces cu ridicata. Gradul de concentrare a pieței este ilustrat de faptul că la sfârșitul anului 2008, SA Moldtelecom a avut o cota de 68,43% din perspectiva veniturilor pe piața de acces cu amănuntul în bandă largă. La sfârșitul anului 2009 această pondere a constituit 73,02% indicând faptul că, din cauza barierelor înalte la intrare, nu există nici o tendință către o concurență efectivă pe această piață.

5.3 Suficiența aplicării legislației concurenței

Există trei motive principale pentru a concluziona că doar aplicarea *ex-post* a legislației concurenței este insuficientă pentru a preveni un eșec al pieței. Acestea sunt:

- În conformitate cu Legea cu privire la protecția concurenței nu pot fi impuse obligații specifice (de exemplu, normele de evidență și calcul al costurilor);
- Sunt necesare intervenții de reglementare frecvente și în timp util;
- Există o necesitate stringentă de siguranță juridică.

Toate cele trei motive sunt prezente pe piața de acces cu ridicata la accesul fizic la un punct fix. Comisia Europeană deduce:

⁶ Ibid, pages 31-32.

Legislația concurenței ar fi insuficientă pentru redresarea eșecului pieței accesului la bucla locală, deoarece există cerințe pentru intervenția pe această piață (inclusiv necesitatea evidenței detaliate, evaluării costurilor și monitorizării termenilor și condițiilor de furnizare, inclusiv parametrilor tehnici).

Situația în Republica Moldova nu este diferită în acest sens de cea din UE. Agenția a primit mai multe cereri pentru a se implica pe această piață (de exemplu, cu privire la condițiile de furnizare a accesului la buclă locală și servicii conexe, cum ar fi colocarea), care nu pot fi soluționate în mod corespunzător conform Legii cu privire la protecția concurenței.

Agencia prin urmare concluzionează că al treilea criteriu este de asemenea, îndeplinit.

5.4 Concluzie

În cadrul pieței identificate, Agenția este de părere că există bariere înalte la intrarea pe piață, nu există nici o tendință către o concurență vizibilă în spatele acestor bariere, iar Legea cu privire la protecția concurenței nu este suficientă pentru a rezolva aceste deficiențe de piață. Această piață este prin urmare susceptibilă reglementării preventive, iar Agenția intenționează să efectueze o analiză completă a pieței în funcție de rezultatele consultărilor publice.

Întrebare pentru consultare 6: Sunteți de acord cu concluzia ANRCETI cu privire la faptul că piața accesului cu ridicata la infrastructura de rețea într-un punct fix este susceptibilă unei reglementări preventive? Rugăm să aduceți orice date sau dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

6. Definiția propusă a pieței relevante

Agenția a aplicat Testul Monopolistului Ipotetic pentru a identifica limitele pieței de acces cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix. Agenția a aplicat, de asemenea, trei criterii pentru a confirma că această piață este susceptibilă reglementării preventive.

Agenția, prin urmare, consideră că următoarea piață este relevantă reglementării preventive:

Piața națională a accesului cu ridicata la infrastructura de rețea la un punct fix.

Această piață include serviciile de acces total și partajat la bucele și sub-buclele locale, servicii de colocare fizică, distantă sau virtuală.

În conformitate cu cerințele Legii, , această definiție a pieței poate fi subiect al revizuirii cel puțin o dată la doi ani

Întrebare pentru consultare 7: Sunteți de acord cu această definiție a pieței relevante, în baza evidenței prezentate în acest document pentru consultare. Rugăm să aduceți orice date sau dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

Întrebare pentru consultare 8: Sunteți de acord că această definiție a pieței va fi aplicabilă cel puțin în următorii doi ani? Rugăm să aduceți orice date sau dovezi pentru susținerea poziției Dvs.

În urma acestei consultări publice, Agenția va efectua o analiză mai detaliată a acestei piețe pentru a determina dacă există furnizori care dețin o putere semnificativă pe această piață și, dacă va fi cazul, pentru a stabili obligații preventive adecvate ce urmează a fi impuse unor astfel de jucători.